

ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร

พ.ศ. ๒๕๔๔

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๕๑ และมาตรา ๓๑๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สภาผู้แทนราษฎรจึงตราข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรขึ้นไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ข้อบังคับนี้เรียกว่า “ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๔๔”

ข้อ ๒ ข้อบังคับนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในข้อบังคับนี้ คำว่า

“ประธานสภา” หมายความว่า ประธานสภาผู้แทนราษฎร

“รองประธานสภา” หมายความว่า รองประธานสภาผู้แทนราษฎร

“สภา” หมายความว่า สภาผู้แทนราษฎร

“ประธาน” หมายความว่า ประธานของที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร

“สมาชิก” หมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

“กรรมาธิการ” หมายความว่า กรรมาธิการสามัญหรือกรรมาธิการวิสามัญ

“บริเวณสภา” หมายความว่า อาณาบริเวณอันเป็นขอบเขตของสภาผู้แทนราษฎร และให้หมายความรวมถึงอาคารที่ทำการต่างๆ และอาคารที่ทำการสภาผู้แทนราษฎรด้วย

“เลขาธิการ” หมายความว่า เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

“การประชุม” หมายความว่า การประชุมสภาผู้แทนราษฎร

“ร่างพระราชบัญญัติ” หมายความว่า รวมถึง ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญด้วย

ข้อ ๔ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรรักษาการตามข้อบังคับนี้ และมีอำนาจออกระเบียบเพื่อปฏิบัติการตามข้อบังคับนี้

หมวด ๑

การเลือกประธานสภาและรองประธานสภา

ข้อ ๕ การเลือกประธานสภา สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อสมาชิกได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ถ้ามีการเสนอชื่อผู้ใดเพียงชื่อเดียว ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อหลายชื่อ ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

ให้ประธานประกาศชื่อผู้ได้รับเลือกต่อที่ประชุม

ข้อ ๖ การเลือกรองประธานสภา ให้นำความในข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ในกรณีที่สภามีมติให้มีรองประธานสภาสองคน ให้เลือกรองประธานสภาคนที่หนึ่งก่อน แล้วจึงเลือกรองประธานสภาคนที่สอง

ข้อ ๗ เมื่อเลือกประธานสภาและรองประธานสภาได้แล้ว ให้เลขาธิการมีหนังสือแจ้งไปยังนายกรัฐมนตรีโดยเร็ว เพื่อนำความกราบบังคมทูล

เมื่อพระมหากษัตริย์ได้ทรงแต่งตั้งประธานสภาและรองประธานสภาแล้ว ให้เลขาธิการส่งสำเนาประกาศพระบรมราชโองการไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบด้วย

หมวด ๒

อำนาจและหน้าที่ของประธานสภา รองประธานสภาและหน้าที่ของเลขาธิการ

ข้อ ๘ ประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) เป็นประธานของที่ประชุมสภา
- (๒) ควบคุมและดำเนินกิจการของสภา
- (๓) รักษาความสงบเรียบร้อยในที่ประชุมสภาตลอดถึงบริเวณสภา
- (๔) เป็นผู้แทนสภาในกิจการภายนอก
- (๕) แต่งตั้งกรรมการเพื่อดำเนินกิจการใดๆ อันเป็นประโยชน์ต่อ

กิจการสภา

(๖) อำนาจและหน้าที่อื่นตามที่มิถุหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้

ข้อ ๙ รองประธานสภามีอำนาจและหน้าที่ช่วยประธานสภาในกิจการอันเป็นอำนาจหน้าที่ของประธานสภา หรือปฏิบัติการตามที่ประธานสภามอบหมาย

เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานสภา หรือมีแต่ไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มีรองประธานสภาสองคน ให้รองประธานสภาคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา ถ้ารองประธานสภาคนที่หนึ่งไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานสภาคนที่สองเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานสภา

ข้อ ๑๐ เลขาธิการมีหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) นัดประชุมสภาและคณะกรรมการครั้งแรก
- (๒) เชิญผู้เป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุมสภาและที่ประชุมคณะกรรมการเข้าปฏิบัติหน้าที่

- (๓) ช่วยประธานในการควบคุมการนับคะแนนเสียง
- (๔) จัดทำรายงานการประชุมสภาและบันทึกการออกเสียงลงคะแนน
- (๕) ยืนยันมติของสภาไปยังผู้ที่เกี่ยวข้อง
- (๖) รักษาสรพเอกสารและโสตทัศนวัสดุของสภา
- (๗) ควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภา

กำหนด

- (๘) หน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายบัญญัติไว้หรือตามที่กำหนดไว้

ในข้อบังคับนี้

- (๙) ปฏิบัติการอื่นตามที่ประธานสภามอบหมาย

หมวด ๓

การประชุมสภา

ส่วนที่ ๑

วิธีการประชุม

ข้อ ๑๑ การประชุมสภาย่อมเป็นการเปิดเผย แต่ถ้าคณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรร้องขอให้ประชุมลับ ก็ให้ประชุมลับ

การประชุมเปิดเผย ให้นุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุมได้ตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด และให้ประธานสภาจัดให้มีการถ่ายทอดการประชุมทางวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ เว้นแต่มีเหตุขัดข้องให้แจ้งที่ประชุมทราบ

การประชุมลับ ห้ามบุคคลภายนอกเข้าฟังการประชุม เว้นแต่ผู้ที่ได้รับอนุญาตจากประธานเท่านั้น

ข้อ ๑๒ ให้มีการประชุมครั้งแรกภายในสิบวันนับแต่วันเปิดสมัยประชุมสามัญหรือวิสามัญของรัฐสภา

การประชุมครั้งต่อไปให้เป็นไปตามมติที่สภากำหนดไว้ แต่ถ้ามีเหตุอันสมควร ประธานสภาจะสั่งงดการประชุมครั้งใดก็ได้

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นสมควรเรียกประชุมเป็นพิเศษ ให้เรียกประชุมได้

ข้อ ๑๓ การนัดประชุมต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่เมื่อได้บอกนัดในที่ประชุมแล้ว

การนัดประชุมให้หนดล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน แต่ถ้าประธานสภาเห็นสมควรจะนัดเร็วกว่านั้นก็ได้อีก

ข้อ ๑๔ ให้ส่งระเบียบวาระการประชุมกับเอกสารที่เกี่ยวข้องไปพร้อมกับหนังสือนัดประชุม ถ้าประธานสภาเห็นสมควรจะบรรจุเรื่องใดเพิ่มเติมในระเบียบวาระการประชุมอีกก็ได้ แต่ต้องก่อนวันประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งวัน

ข้อ ๑๕ การจัดระเบียบวาระการประชุมให้จัดลำดับ ดังต่อไปนี้

- (๑) กระทุ้งถาม
- (๒) เรื่องที่ประธานจะแจ้งต่อที่ประชุม
- (๓) รับรองรายงานการประชุม
- (๔) เรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว
- (๕) เรื่องที่ค้างพิจารณา
- (๖) เรื่องที่เสนอใหม่
- (๗) เรื่องอื่นๆ

ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าเรื่องใดเป็นเรื่องด่วน จะจัดไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุมก็ได้ แต่จะจัดไว้ก่อนเรื่องที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้วไม่ได้

ในกรณีที่คณะรัฐมนตรีขอให้จัดเรื่องซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอเรื่องใดเป็นเรื่องด่วนไว้ในลำดับใดของระเบียบวาระการประชุม ก็ให้ประธานสภาพิจารณาและอาจจัดให้ตามที่คณะรัฐมนตรีขอ

ข้อ ๑๖ ก่อนเข้าประชุมทุกครั้งให้สมาชิกมาประชุมลงชื่อในเอกสารที่จัดไว้หรือแสดงตนตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

เมื่อมีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในกรณีพิจารณาระเบียบวาระกระทู้ถาม ถ้ามีสมาชิกลงชื่อมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ ก็ให้ถือว่าเป็นองค์ประชุมพิจารณาได้

เมื่อมีสมาชิกมาลงชื่อครบองค์ประชุมและมีสัญญาณให้เข้าประชุมแล้ว ให้ประธานดำเนินการประชุมได้

เมื่อประธานขึ้นบัลลังก์ ให้ผู้ที่อยู่ในที่ประชุมยืนขึ้นจนกว่าประธานได้นั่งลง

ข้อ ๑๗ เมื่อพ้นกำหนดประชุมไปตามสภานาที่แล้ว สมาชิกยังไม่ครบองค์ประชุม ประธานจะสั่งให้เลื่อนการประชุมไปก็ได้

ข้อ ๑๘ เมื่อไม่มีผู้ปฏิบัติหน้าที่ประธานของที่ประชุม ให้สมาชิกผู้มียุสสุตซึ่งมาประชุมเป็นประธานชั่วคราวของที่ประชุม เพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานสภาและรองประธานสภาตามข้อ ๕ และข้อ ๖ หรือเพื่อให้ที่ประชุมดำเนินการเลือกตั้งประธานเฉพาะคราวสำหรับการประชุมครั้งนั้นในกรณีที่ที่ประชุมต้องประชุมปรึกษาเรื่องอื่น

ในการเลือกประธานเฉพาะคราว ให้นำความในข้อ ๕ มาใช้บังคับโดยอนุโลม
เว้นแต่การลงคะแนนให้กระทำตามข้อ ๑๔ (๑)

ข้อ ๑๕ การประชุมสภา ให้ที่ประชุมพิจารณาเฉพาะเรื่องที่มีอยู่ในระเบียบวาระ
การประชุม และต้องดำเนินการพิจารณาตามลำดับระเบียบวาระการประชุมที่จัดไว้
เว้นแต่ที่ประชุมจะลงมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๒๐ ผู้ใดประสงค์จะกล่าวด้วยคำต่อที่ประชุม ให้ยกมือขึ้นพันศิริระ
เมื่อประธานอนุญาตแล้ว จึงยืนขึ้นกล่าวได้ และต้องเป็นคำกล่าวกับประธานเท่านั้น

ข้อ ๒๑ ถ้ารัฐมนตรีขอแถลงหรือชี้แจงเรื่องใดต่อที่ประชุม ให้ประธาน
พิจารณาอนุญาต

สมาชิกอาจซักถามเพื่อความกระจ่างแจ้งในเรื่องที่แถลงหรือชี้แจงนั้น
แต่รัฐมนตรีจะไม่ตอบก็ได้ ถ้าเห็นว่าข้อซักถามนั้นยังไม่ควรเปิดเผยเพราะเกี่ยวกับ
ความปลอดภัย หรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน

ข้อ ๒๒ ในกรณีที่สภาพิจารณาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์หรือสระตามรัฐธรรมนูญ
ให้ผู้แทนขององค์กรนั้นมีสิทธิเข้าแถลงหรือชี้แจงต่อที่ประชุมได้ เมื่อประธานอนุญาต

ข้อ ๒๓ ประธานมีอำนาจปรึกษาที่ประชุมในปัญหาใดๆ สั่งพักการประชุม
เลื่อนการประชุม หรือเลิกการประชุมได้ตามที่เห็นสมควร

ถ้าประธานลงจากบัลลังก์โดยไม่ได้สั่งอย่างใด และไม่มีรองประธานปฏิบัติ
หน้าที่แทน ให้เลิกการประชุม

ข้อ ๒๔ รายงานการประชุมสภา เมื่อคณะกรรมการตรวจรายงาน
การประชุมตรวจแล้ว ก่อนที่จะเสนอให้สภารับรอง ให้ทำสำเนาวางไว้ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน
ณ บริเวณสภาเพื่อให้สมาชิกตรวจดูได้

รายงานการประชุมทุกครั้งจะต้องมีรายชื่อสมาชิกที่มาประชุม ที่ลาการประชุม ที่ขาดการประชุม และบันทึกการออกเสียงลงคะแนนแต่ละเรื่อง

สมาชิกมีสิทธิขอแก้ไขเพิ่มเติมรายงานการประชุมดังกล่าวให้ตรงตามที่เป็นจริง โดยยื่นคำขอแก้ไขเพิ่มเติมต่อประธานคณะกรรมการตรวจสอบรายงานการประชุม ถ้าคณะกรรมการไม่ยอมแก้ไขเพิ่มเติมให้ตามที่ขอ สมาชิกผู้นั้นมีสิทธิที่จะยืนยันคำขอแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อขอให้สภาวินิจฉัย

ข้อ ๒๕ รายงานการประชุมสภาครั้งใด เมื่อได้วางสำเนาไว้เพื่อให้สมาชิกตรวจสอบแล้ว ถ้ามีการแก้ไขเพิ่มเติมในภายหลังโดยคณะกรรมการแก้ไขเพิ่มเติมเองหรือโดยสมาชิกขอแก้ไขเพิ่มเติมก็ตามในคราวที่สภาพิจารณารับรองรายงานการประชุมนั้น คณะกรรมการจะต้องแถลงต่อที่ประชุมถึงการแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าว

ข้อ ๒๖ เมื่อสภาได้รับรองรายงานการประชุมสภาครั้งใดแล้ว ให้ประธานสภาลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน

รายงานการประชุมที่ได้รับรองแล้ว แต่ประธานสภายังมิได้ลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน หรือรายงานการประชุมที่ยังมิได้มีการรับรองเพราะเหตุที่อายุของสภาสิ้นสุดลง ให้เลขาธิการบันทึกเหตุนั้นไว้ และเป็นผู้รับรองความถูกต้องของรายงานการประชุมนั้น

ข้อ ๒๗ สภาอาจมีมติไม่ให้อวดรายงานการประชุมลับครั้งใดทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนก็ได้ แต่ให้มีบันทึกเหตุการณ์ไว้

ข้อ ๒๘ การเปิดเผยรายงานการประชุมลับ ให้คณะกรรมการตรวจสอบรายงานการประชุมพิจารณาและเสนอความเห็นเพื่อให้สภามีมติว่าจะเปิดเผยหรือไม่

ข้อ ๒๕ สภาอาจมีมติห้ามโฆษณาข้อความอันเกี่ยวกับความปลอดภัยหรือประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน ที่ได้กล่าวหรือปรากฏในการประชุมก็ได้

ข้อ ๓๐ ในกรณีที่สมาชิกกล่าวถ้อยคำในที่ประชุมที่มีการถ่ายทอดทางวิทยุกระจายเสียงหรือวิทยุโทรทัศน์อันอาจเป็นเหตุให้บุคคลอื่นซึ่งไม่ใช่รัฐมนตรีหรือสมาชิกได้รับความเสียหาย เมื่อบุคคลนั้นร้องขอภายในกำหนดเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่มีการประชุมครั้งนั้น ให้ประธานสภาจัดให้มีการโฆษณาคำชี้แจงตามที่มีการร้องขอ

ให้ผู้ร้องขอยื่นคำร้องเป็นหนังสือพร้อมคำชี้แจงประกอบข้อเท็จจริงต่อประธานสภา เพื่อให้มีการโฆษณาคำชี้แจง คำร้องและคำชี้แจงประกอบนั้น ต้องชัดเจนและอยู่ในประเด็นที่ผู้ร้องอ้างว่าก่อให้เกิดความเสียหายเท่านั้น

ข้อ ๓๑ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมานั้นเป็นไปตามข้อ ๓๐ หรือไม่

ให้ประธานสภาวินิจฉัยคำร้องและคำชี้แจงให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

คำวินิจฉัยของประธานสภาให้ถือเป็นเด็ดขาด

ข้อ ๓๒ ในกรณีที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงไม่เป็นไปตามข้อ ๓๐ ให้ยกคำร้องเสีย และแจ้งให้ผู้ร้องทราบ

ข้อ ๓๓ ในกรณีที่ประธานสภาได้วินิจฉัยว่าคำร้องและคำชี้แจงเป็นไปตามข้อ ๓๐ ให้ประธานสภาปิดประกาศคำชี้แจงไม่น้อยกว่าเจ็ดวันไว้ ณ บริเวณสภาที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้ และโฆษณาโดยวิธีการอื่นที่ประธานสภาเห็นสมควร

ข้อ ๓๔ เมื่อประธานสภาดำเนินการตามข้อ ๓๓ แล้ว ให้แจ้งผู้ร้อง ผู้กล่าวถ้อยคำที่ก่อให้เกิดความเสียหาย และที่ประชุมสภารับทราบ

ข้อ ๓๕ ให้เลขาธิการเป็นผู้พิมพ์และโฆษณารายงานการประชุมสภา ทั้งนี้ นอกจากรายงานการประชุมลับที่สภามีมติไม่ให้เปิดเผย

ข้อ ๓๖ ภายใต้บังคับข้อ ๓๕ ให้เลขาธิการจัดทำบันทึกการออกเสียงลงคะแนนของสมาชิกแต่ละคนและปิดประกาศบันทึกดังกล่าวไว้ ณ บริเวณสภาที่ประชาชนอาจเข้าไปตรวจสอบได้

ส่วนที่ ๒

การเสนอญัตติ

ข้อ ๓๗ ญัตติทั้งหลายต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานสภา และต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน ทั้งนี้ เว้นแต่ข้อบังคับนี้ได้กำหนดไว้โดยเฉพาะเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๓๘ ญัตติตามมาตรา ๑๘๕ มาตรา ๑๘๖ และมาตรา ๓๑๓ ของรัฐธรรมนูญ และญัตติที่คณะรัฐมนตรีเป็นผู้เสนอไม่ต้องมีผู้รับรอง

ข้อ ๓๙ ญัตติขอให้สภามีมติให้รัฐมนตรีผู้ใดเข้าร่วมประชุมในเรื่องใดในที่ประชุมสภาตามมาตรา ๒๑๐ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๔๐ ญัตติขอให้สภามีมติว่ากรณีเป็นปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรตามมาตรา ๒๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๔๑ ผู้ใดขอให้สภาตั้งคณะกรรมการหรือขอให้คณะกรรมการสามัญ คณะใดคณะหนึ่งกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ อันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของสภาตามมาตรา ๑๘๕ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าสมาชิกเป็นผู้เสนอต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๔๒ ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สำคัญของแผ่นดิน หรือมีความจำเป็นรีบด่วนในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือความมั่นคงของประเทศไม่ว่าในทางเศรษฐกิจหรือในทางใดๆ ก็ตาม หรือในอันที่จะขจัดเหตุใดๆ ที่กระทบกระเทือนต่อเสรีภาพของประชาชนอย่างร้ายแรง จะเสนอผู้ตติด่วนเพื่อให้สภาพิจารณาเป็นการด่วนก็ได้

ผู้ตติด่วนต้องมีลักษณะทำนองเดียวกับกระทู้ และต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อให้สภาดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งด้วย

ข้อ ๔๓ ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่าผู้ตติใดเป็นผู้ตติด่วนหรือไม่ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้เสนอผู้ตติทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในห้าวันนับแต่วันที่ได้รับผู้ตตินั้น

ให้ประธานสภาบรรจุผู้ตติด่วนเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน ผู้ตติที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าไม่ได้เป็นผู้ตติด่วนให้ประธานสภาดำเนินการต่อไปตามข้อ ๔๕

ข้อ ๔๔ ผู้ตติที่จะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมาย ต้องเสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติและปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๔๕ ภายใต้บังคับข้อ ๔๓ และข้อ ๔๔ ให้ประธานสภาบรรจุผู้ตติเข้าระเบียบวาระการประชุมสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับผู้ตตินั้นตามลำดับที่ยื่นก่อนหลัง กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงวันในสมัยประชุม

ข้อ ๔๖ ผู้ตัดต่อนี้ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าหรือเป็นหนังสือ

(๑) ขอปรึกษาหรือให้พิจารณาเป็นเรื่องด่วน

(๒) ขอเปลี่ยนระเบียบวาระการประชุม

(๓) ขอให้ลงมติตามข้อ ๒๗ หรือข้อ ๒๘

(๔) ผู้ตัดในข้อ ๔๗ ข้อ ๗๔ ข้อ ๗๕ ข้อ ๑๐๘ หรือข้อ ๑๖๘

(๕) ผู้ตัดที่ประธานอนุญาตตามที่เห็นสมควร

ข้อ ๔๗ เมื่อที่ประชุมกำลังพิจารณาผู้ตัดโดยผู้ ห้ามเสนอผู้ตัดอื่นขึ้นมาพิจารณา เว้นแต่ผู้ตัดดังต่อไปนี้

(๑) ขอแปรผู้ตัดเฉพาะในเรื่องที่ไม่ใช่ร่างพระราชบัญญัติ

(๒) ขอให้รวมระเบียบวาระการประชุมที่เป็นเรื่องเดียวกัน ทำนองเดียวกัน หรือเกี่ยวเนื่องกันเพื่อพิจารณาพร้อมกัน

(๓) ขอให้ส่งปัญหาไปยังคณะกรรมการเพื่อพิจารณา หรือขอให้บุคคลใดส่งเอกสารหรือมาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็น

(๔) ขอให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ

(๕) ขอให้เลื่อนการปรึกษาหรือพิจารณา

(๖) ขอให้ปิดอภิปราย

(๗) ขอให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณา

ผู้ตัดตาม (๓) (๕) (๖) หรือ (๗) เมื่อที่ประชุมลงมติเห็นชอบตามที่เสนอแล้ว ห้ามไม่ให้เสนอผู้ตัดอื่นในข้อนี้อีก

ข้อ ๔๘ ผู้ตัดตามข้อ ๔๗ (๖) และ (๗) ห้ามเสนอในคราวเดียวกับการอภิปรายของตน

ข้อ ๔๕ ผู้ตัดสินใจข้อ ๔๗ (๗) ห้ามเสนอในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๕๐ ในกรณีที่ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษาหรือพิจารณาให้ผู้ตัดสินใจเป็นอันดับไป

ข้อ ๕๑ ผู้ตัดสินใจที่เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ผู้เสนอและผู้รับรองต้องลงลายมือชื่อในผู้ตัดสินใจนั้น

ข้อ ๕๒ ผู้ตัดสินใจที่ไม่ต้องเสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือ ให้ผู้รับรองผู้ตัดสินใจแสดงการรับรองโดยวิธียกมือขึ้นพันศึระะ เว้นแต่การรับรองตามข้อ ๑๕๐

ข้อ ๕๓ ผู้ตัดสินใจที่บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมแล้ว หากผู้เสนอผู้ตัดสินใจแก้ไขเพิ่มเติมหรือจะถอนชื่อจากการเป็นผู้ร่วมกันเสนอ หรือผู้รับรองจะถอนการรับรองผู้ตัดสินใจจะต้องได้รับความยินยอมของที่ประชุม

ข้อ ๕๔ การถอนคำแปรผู้ตัดสินใจจะกระทำเมื่อใดก็ได้ แต่การขอแก้ไขเพิ่มเติมคำแปรผู้ตัดสินใจ จะกระทำได้เฉพาะภายในกำหนดเวลาแปรผู้ตัดสินใจ

ข้อ ๕๕ ผู้ตัดสินใจหรือคำแปรผู้ตัดสินใจถึงวาระพิจารณาในที่ประชุมแล้ว ถ้าผู้เสนอผู้ตัดสินใจหรือผู้แปรผู้ตัดสินใจไม่ชี้แจงในที่ประชุม หรือผู้เสนอผู้ตัดสินใจหรือผู้แปรผู้ตัดสินใจไม่อยู่ในที่ประชุม โดยไม่มีผู้ชี้แจงแทนในฐานะผู้รับมอบหมาย ผู้ตัดสินใจหรือคำแปรผู้ตัดสินใจนั้นเป็นอันดับไป

การมอบหมายให้ชี้แจงแทนต้องทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา

ข้อ ๕๖ ผู้ตัดสินใจใดตกไปแล้ว ห้ามนำผู้ตัดสินใจซึ่งมีหลักการเช่นเดียวกันขึ้นเสนออีกในสมัยประชุมเดียวกัน เว้นแต่ผู้ตัดสินใจยังไม่ได้มีการลงมติหรือผู้ตัดสินใจที่ประธานสภาจะอนุญาตในเมื่อพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป

ข้อ ๕๗ ผู้ตัดสินใจที่ประธานสภาพิจารณาเห็นว่าเหตุการณ์ได้เปลี่ยนแปลงไป ประธานสภาอาจสั่งให้นำออกจากระเบียบวาระการประชุมได้ เมื่อได้รับความยินยอมของผู้เสนอผู้ตัดสินใจ แล้วแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ส่วนที่ ๓

การอภิปราย

ข้อ ๕๘ ผู้มีสิทธิอภิปรายก่อน คือ ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติ แต่ถ้าผู้เสนอญัตติ หรือผู้แปรญัตติหลายคน ให้ประธานอนุญาติให้อภิปรายก่อนได้เพียงคนเดียว

กรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น กรรมการผู้รับมอบหมายจากกรรมการซึ่งได้สงวนความเห็น หรือสมาชิกหรือกรรมการผู้รับมอบหมายจากผู้แปรญัตติซึ่งได้สงวนคำแปรญัตติไว้ในชั้นคณะกรรมการให้มีฐานะเสมือนเป็นผู้แปรญัตติด้วย

ข้อ ๕๙ เมื่อผู้อภิปรายก่อนได้อภิปรายแล้ว การอภิปรายในลำดับต่อไปจะต้องเป็นการอภิปรายสลับกันระหว่างฝ่ายค้านและฝ่ายสนับสนุน เว้นแต่ในวาระของฝ่ายใดไม่มีผู้อภิปราย อีกฝ่ายหนึ่งจึงอภิปรายซ้อนได้

การอภิปรายไม่สนับสนุนและไม่ค้าน ย่อมกระทำได้โดยไม่ต้องสลับและไม่ให้นับเป็นวาระอภิปรายของฝ่ายใด

ข้อ ๖๐ ถ้ามีผู้ขออภิปรายหลายคน ประธานจะให้คนใดอภิปรายก็ได้ แต่ให้คำนึงถึงผู้เสนอญัตติ ผู้แปรญัตติ และผู้ซึ่งยังไม่ได้อภิปรายด้วย

ข้อ ๖๑ การอภิปรายต้องอยู่ในประเด็นหรือเกี่ยวกับประเด็นที่กำลังปรึกษากันอยู่ ต้องไม่ฟุ้งเฟ้อ วนเวียน ซ้ำซาก หรือซ้ำกับผู้อื่น และห้ามมิให้นำเอกสารใดๆ มาอ่านในที่ประชุมฟังโดยไม่จำเป็น และห้ามมิให้นำวัตถุใดๆ เข้ามาแสดงในที่ประชุม เว้นแต่ประธานจะอนุญาติ

ห้ามผู้อภิปรายแสดงกิริยาหรือใช้วาจาอันไม่สุภาพ ใส่ร้าย หรือเสียดสีบุคคลใด และห้ามกล่าวถึงพระมหากษัตริย์หรือออกชื่อสมาชิกหรือนุคคลใดโดยไม่จำเป็น

ข้อ ๖๒ ถ้าประธานเห็นว่าผู้ใดได้อภิปรายพอสมควรแล้ว ประธานจะให้ผู้นั้นหยุดอภิปรายก็ได้

ข้อ ๖๓ สมาชิกผู้ใดต้องการประท้วงว่ามีการฝ่าฝืนข้อบังคับ ให้ยื่นและยกมือขึ้นพ้นศีรษะ ประธานต้องให้ออกาสผู้นั้นชี้แจง แล้วให้ประธานวินิจฉัยว่าได้มีการฝ่าฝืนข้อบังคับตามที่ประท้วงหรือไม่ คำวินิจฉัยของประธานถือเป็นเด็ดขาด

ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลมแก่ผู้ถูกอภิปรายพาดพิงถึงเรื่องส่วนตัวหรือเรื่องอื่นใดอันเป็นที่เสียหายแก่ผู้นั้น

ข้อ ๖๔ ผู้อภิปรายอาจถอนคำพูดของตนได้ เมื่อมีผู้ประท้วงตามข้อ ๖๓

ข้อ ๖๕ การอภิปรายเป็นอันยุติ เมื่อ

(๑) ไม่มีผู้ใดอภิปราย

(๒) ที่ประชุมลงมติให้ปิดอภิปราย

(๓) ที่ประชุมลงมติให้ยกเรื่องอื่นขึ้นปรึกษา

ข้อ ๖๖ ในกรณีที่ประธานพิจารณาเห็นว่าได้อภิปรายกันพอสมควรแล้ว จะขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยว่าจะปิดอภิปรายหรือไม่ก็ได้

ข้อ ๖๗ เมื่อการอภิปรายได้ยุติแล้ว ห้ามผู้ใดอภิปรายอีก เว้นแต่ที่ประชุมจะต้องลงมติในเรื่องนั้น จึงให้ผู้ซึ่งมีสิทธิอภิปรายก่อนคนใดคนหนึ่ง มีสิทธิอภิปรายสรุปได้อีกครั้งหนึ่งเป็นครั้งสุดท้ายก่อนที่ที่ประชุมจะลงมติ

ข้อ ๖๘ ประธานอาจอนุญาตให้รัฐมนตรีมอบหมายให้บุคคลใด ๆ ชี้แจงข้อเท็จจริงต่อที่ประชุมประกอบการอภิปรายของรัฐมนตรีก็ได้

ข้อ ๖๘ ถ้าประธานให้สัตยาณด้วยการเคาะค้อนหรือยื่นขึ้น ให้ผู้ที่กำลังพูดหยุดพูดและนั่งลงทันที

ส่วนที่ ๔

การลงมติ

ข้อ ๗๐ ในกรณีที่จะต้องมิตติของสภา ให้ประธานมีสัตยาณให้สมาชิกทราบก่อนลงมติ

ประธานมีอำนาจสั่งให้รวมหรือแยกประเด็นพิจารณาหรือลงมติ เว้นแต่ที่ประชุมจะมีมติเป็นอย่างอื่น

ข้อ ๗๑ เสียงข้างมากตามมาตรา ๑๕๖ ของรัฐธรรมนูญนั้น ถ้าความเห็นของที่ประชุมมีตั้งแต่สองฝ่ายขึ้นไป ให้ถือเอาจำนวนคะแนนเสียงฝ่ายที่มากที่สุด

ในกรณีมีคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ ๗๒ การออกเสียงลงคะแนนให้กระทำการเปิดเผย แต่เมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนขอให้กระทำการลับ จึงให้ลงคะแนนลับ

ในกรณีที่สมาชิกเสนอญัตติให้ลงคะแนนลับตามวรรคหนึ่ง ถ้ามีสมาชิกคัดค้าน และมีผู้รับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของสมาชิกในที่ประชุม ให้ถือเป็นเอกสิทธิ์ที่จะลงคะแนนโดยเปิดเผย

การออกเสียงลงคะแนนจะกระทำแทนกันมิได้

ข้อ ๗๓ การออกเสียงลงคะแนนเลือก หรือให้ความเห็นชอบให้บุคคลดำรงตำแหน่งใดตามมาตรา ๑๕๖ ของรัฐธรรมนูญ ให้กระทำการลับ

ข้อ ๗๔ การออกเสียงลงคะแนนเปิดเผยมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) ใช้เครื่องออกเสียงลงคะแนนตามที่ประธานกำหนด

(๒) เรียกชื่อสมาชิกตามลำดับอักษร ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นรายคนตามวิธีที่ประธานกำหนด

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๑) หากเครื่องออกเสียงลงคะแนนขัดข้อง ให้เปลี่ยนเป็นวิธีการตามที่ประธานกำหนด

การออกเสียงลงคะแนนให้ใช้วิธีตาม (๑) จะใช้วิธีตาม (๒) ได้ต่อเมื่อสมาชิกเสนอญัตติและที่ประชุมอนุมัติ หรือเมื่อมีการนับคะแนนเสียงใหม่ตามข้อ ๗๖

การออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) หรือวรรคสอง ให้ประธานเชิญสมาชิกไม่น้อยกว่าหกคนเป็นผู้ตรวจนับคะแนน

ข้อ ๗๕ การออกเสียงลงคะแนนลับมีวิธีปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

(๑) เขียนเครื่องหมายบนแผ่นกระดาษใส่ซองที่เจ้าหน้าที่จัดให้ผู้เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย / ผู้ไม่เห็นด้วยให้เขียนเครื่องหมาย X ส่วนผู้ไม่ออกเสียงให้เขียนเครื่องหมาย ๐

(๒) วิธีอื่นใดซึ่งที่ประชุมเห็นสมควรเฉพาะกรณี

การที่จะให้ออกเสียงลงคะแนนตาม (๒) ให้เป็นอำนาจของประธานที่จะพิจารณาเห็นสมควร เว้นแต่จะมีผู้เสนอญัตติให้ใช้วิธีใดวิธีหนึ่งดังกล่าวข้างต้น และที่ประชุมอนุมัติ

ให้นำความในข้อ ๗๔ วรรคสี่มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๗๖ เมื่อมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๗๔ (๑) แล้ว ถ้าสมาชิกร้องขอให้มีการนับใหม่ โดยมีผู้รับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ก็ให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่

และให้เปลี่ยนวิธีการลงคะแนนเป็นวิธีตามข้อ ๗๔ (๒) เว้นแต่คะแนนเสียงต่างกัน
เกินกว่ายี่สิบห้าคะแนนจะขอให้มีการนับคะแนนเสียงใหม่ไม่ได้

เมื่อได้มีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๗๔ (๒) แล้ว จะขอให้มีการนับ
คะแนนเสียงใหม่อีกไม่ได้

ข้อ ๗๗ สมาชิกซึ่งเข้ามาในที่ประชุมระหว่างการออกเสียงลงคะแนน
อาจออกเสียงลงคะแนนได้ก่อนประธานสั่งปิดการนับคะแนน

ข้อ ๗๘ เมื่อได้นับคะแนนเสียงแล้ว ให้ประธานประกาศมติต่อที่ประชุมทันที
ถ้าเรื่องใดรัฐธรรมนูญ กฎหมาย หรือข้อบังคับนี้กำหนดไว้ว่ามติจะต้องประกอบด้วย
คะแนนเสียงถึงจำนวนเท่าใด ก็ให้ประกาศด้วยว่าคะแนนเสียงข้างมากถึงจำนวนที่
กำหนดไว้นั้นหรือไม่

ข้อ ๗๙ ผู้ใดที่ไม่มีผู้คัดค้าน ให้ประธานถามที่ประชุมว่ามีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น
หรือไม่ เมื่อไม่มีผู้เห็นเป็นอย่างอื่น ให้ถือว่าที่ประชุมลงมติเห็นชอบด้วยญัตตินั้น

ความในวรรคหนึ่งไม่ให้ใช้บังคับแก่ญัตติที่เป็นร่างพระราชบัญญัติ หรือ
เรื่องอื่นใดที่รัฐธรรมนูญหรือข้อบังคับนี้ กำหนดให้ที่ประชุมวินิจฉัยโดยการออกเสียง
ลงคะแนน

หมวด ๔

กรรมการ

ข้อ ๘๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๑๘๕ และมาตรา ๑๘๑ ของรัฐธรรมนูญ
ให้สภาตั้งคณะกรรมการสามัญขึ้นสามสิบเอ็ดคณะ แต่ละคณะประกอบด้วย
กรรมการมีจำนวนสิบเจ็ดคน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(๑) คณะกรรมการกิจการสภาผู้แทนราษฎร

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบและปรับปรุงการดำเนินงานของสภาผู้แทนราษฎร คำร้องเรียน ตลอดจนข้อเสนอนะของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและประชาชนในส่วน ที่เกี่ยวกับกิจการของสภาผู้แทนราษฎร รวมทั้งเรื่องใดๆ ที่อยู่ในวงงานของสภา ผู้แทนราษฎรและองค์กรรัฐสภาระหว่างประเทศ

(๒) คณะกรรมการกิจการเด็ก เยาวชน สตรีและผู้สูงอายุ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุ รวมทั้งประสานกับองค์กรภายในประเทศ ต่างประเทศ ประชาคมนานาชาติเกี่ยวกับแนวทางการร่วมมือเพื่อส่งเสริมการแก้ปัญหาเด็ก เยาวชนสตรีและผู้สูงอายุ

(๓) คณะกรรมการการกีฬา

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการกีฬาของชาติ รวมทั้ง ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการกีฬาของไทยทั้งในประเทศและต่างประเทศ

(๔) คณะกรรมการการเกษตรและสหกรณ์

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเกษตรกรรม การสหกรณ์ การพัฒนาการผลิตและการตลาด สินค้าเกษตร รวมทั้งแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรคทางการพัฒนาการเกษตร

(๕) คณะกรรมการการคมนาคม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการคมนาคมทั้งการจราจรทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ ทางอวกาศ การขนส่งมวลชน การขนส่งสินค้า และการพาณิชย์นาวี

(๖) คณะกรรมการการคุ้มครองผู้บริโภค

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค รวมทั้งปัญหาความเดือดร้อนของผู้บริโภค

(๗) คณะกรรมการการเงิน การคลัง การธนาคารและสถาบันการเงิน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการเงิน การคลัง การธนาคาร ตลาดเงิน ตลาดทุน และสถาบันการเงินของประเทศ

(๘) คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม

มีอำนาจหน้าที่พิจารณาตรวจสอบรายงานการประชุม และ พิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับการเปิดเผยรายงานการประชุมลับ

(๙) คณะกรรมการการต่างประเทศ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการต่างประเทศ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ สถานการณ์ใดๆ ที่เกิดขึ้นอันอาจส่งผลกระทบต่อต่างประเทศ รวมทั้งภาพลักษณ์ของประเทศ

(๑๐) คณะกรรมการการตำรวจ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับกิจการตำรวจ การปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมาย การป้องกัน และรักษาความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ

(๑๑) คณะกรรมการติดตามการบริหารงบประมาณ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลในด้านงบประมาณ ติดตามและประเมินผลการรับ การใช้จ่ายเงินงบประมาณประจำปีของส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ และรัฐวิสาหกิจ

(๑๒) คณะกรรมการติดตามการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

(๑๓) คณะกรรมการติดตามผลการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามมติของสภาผู้แทนราษฎร

(๑๔) คณะกรรมการการแพทย์สาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อม ทั้งศึกษาปัญหาการใช้การป้องกัน การแก้ไข และการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๑๕) คณะกรรมการการทหาร

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับกิจการทหาร การป้องกันและรักษาความมั่นคงของประเทศ

(๑๖) คณะกรรมการการท่องเที่ยว

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน และการแก้ไขปัญหาอุปสรรค รวมทั้ง พัฒนาการท่องเที่ยว

(๑๗) คณะกรรมการการปกครอง

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน การพัฒนาระบบราชการและการปฏิบัติ ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(๑๘) คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตประพฤติมิชอบ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการและมาตรการการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ประพฤติมิชอบ

(๑๙) คณะกรรมการการพลังงาน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการบริหาร การส่งเสริมพัฒนา การจัดหา การใช้ การอนุรักษ์พลังงาน และผลกระทบจากการจัดหาและการใช้พลังงาน

(๒๐) คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและเผยแพร่การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข แผนพัฒนาการเมือง รวมทั้งปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการบังคับใช้รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง

(๒๑) คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจ

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับผลกระทบต่อการเศรษฐกิจของชาติ ของธุรกิจภาคเอกชน ประชาชน สถานการณ์ทางเศรษฐกิจในประเทศ และเศรษฐกิจของภูมิภาคต่างๆ ในสังคมโลกที่อาจส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของไทย รวมทั้งนโยบายและแผนการพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐ

(๒๒) คณะกรรมการการพาณิชย์

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการค้า การส่งออก ดุลการค้า ลิขสิทธิ์ ตราสาร ทะเบียน รวมทั้งทรัพย์สินทางปัญญา

(๒๓) คณะกรรมการการยุติธรรมและสิทธิมนุษยชน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และสิทธิมนุษยชน

(๒๔) คณะกรรมการการแรงงาน

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการแรงงานในประเทศ และแรงงานไทยในต่างประเทศ

(๒๕) คณะกรรมการการวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและการพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

(๒๖) คณะกรรมการการศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการอุปถัมภ์และคุ้มครองศาสนา การอนุรักษ์ศิลปะ การรักษา ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้าน และเอกลักษณ์ไทย

(๒๗) คณะกรรมการการศึกษา

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาการศึกษาของชาติ

(๒๘) คณะกรรมการการสวัสดิการสังคม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการติดตามนโยบายการแก้ไขปัญหาความยากจน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน การให้สวัสดิการ การประกันสังคม การป้องกันอุบัติเหตุ การสงเคราะห์ดูแลฟื้นฟูผู้พิการ ผู้ทุพพลภาพ ผู้ยากไร้ในเมืองและชนบท และผู้ด้อยโอกาสในสังคม

(๒๙) คณะกรรมการการสาธารณสุข

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการสาธารณสุข การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนและชุมชน

(๓๐) คณะกรรมการการสื่อสารและโทรคมนาคม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับกิจการสื่อสาร สารสนเทศ และโทรคมนาคม

(๓๑) คณะกรรมการการอุตสาหกรรม

มีอำนาจหน้าที่กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษา เรื่องใดๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรม รวมทั้งศึกษาผลกระทบ อันเกิดจากอุตสาหกรรม

หากมีความจำเป็นจะตั้งคณะกรรมการสามัญคณะอื่นเพิ่มขึ้นอีกเมื่อใดก็ได้ สมาชิกคนหนึ่งจะดำรงตำแหน่งกรรมการสามัญได้ไม่เกินสองคณะ

เมื่อมีการเสนอญัตติหรือเรื่องใดๆ เข้าสู่การพิจารณาของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการรายงานให้ประธานสภาทราบ ในกรณีเป็นที่สงสัยว่า การพิจารณา สอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดๆ นั้น อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการสามัญ หลายคณะ ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภา ประธานคณะกรรมการ กิจการสภาผู้แทนราษฎร และประธานคณะกรรมการสามัญที่เกี่ยวข้องเป็นผู้วินิจฉัย

ข้อ ๘๑ การเลือกตั้งคณะกรรมการ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อได้ ไม่เกินจำนวนกรรมการ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าห้าคน

การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญ ให้ตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อ มีจำนวนไม่เกินหนึ่งในสี่ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุม เลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของ จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มี อยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

การออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งคณะกรรมการ ถ้ามีการเสนอชื่อกรรมการ เท่ากับจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ถือว่าผู้ถูกเสนอชื่อนั้นเป็นผู้ได้รับเลือก ถ้ามีการเสนอชื่อมากกว่าจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ออกเสียงลงคะแนนเป็นการลับ

ข้อ ๘๒ การเลือกตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับเด็ก สตรี และคนชรา หรือผู้พิการหรือผู้ทุพพลภาพ ให้ตั้งจาก บุคคลซึ่งเป็นผู้แทนองค์การเอกชนประเภทนั้น จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของ จำนวนกรรมการทั้งหมด และตั้งจากบุคคลที่คณะรัฐมนตรีเสนอชื่อไม่เกินหนึ่งในหก

ของจำนวนกรรมการทั้งหมด จำนวนกรรมการนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่สมาชิกเสนอ โดยให้มีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

การคัดเลือกและการเสนอชื่อกรรมการในส่วนของผู้แทนองค์การเอกชนตามวรรคหนึ่งเพื่อให้สภาเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๘๓ การประชุมคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จึงจะเป็นองค์ประชุม เว้นแต่ในการประชุมคณะกรรมการที่จะมีการลงมติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ข้อ ๘๔ การประชุมคณะกรรมการ ให้นำข้อบังคับนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ให้คณะกรรมการแต่ละคณะเลือกตั้งประธาน รองประธาน เลขานุการ โฆษก และตำแหน่งอื่นตามความจำเป็นจากกรรมการในคณะนั้น

ประธานคณะกรรมการสามัญแต่ละคณะ จะต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกของแต่ละพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร

ข้อ ๘๕ เมื่อไม่มีผู้ดำรงตำแหน่งประธานคณะกรรมการ หรือมีแต่ไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ในกรณีที่มิรองประธานคณะกรรมการหลายคน ให้รองประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ ดำรงประธานคณะกรรมการคนที่หนึ่งไม่อยู่ หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานคณะกรรมการลำดับต่อไปเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ข้อ ๘๖ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน คณะกรรมการสามัญอาจตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นที่ปรึกษา ผู้อำนวยการ นักวิชาการ และเลขานุการประจำคณะกรรมการก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนดด้วยความเห็นชอบของที่ประชุมร่วมกันของประธานคณะกรรมการสามัญ

ข้อ ๘๗ คณะกรรมการมีอำนาจตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อพิจารณาปัญหาอันอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ แล้วรายงานคณะกรรมการภายในเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

ในกรณีที่คณะอนุกรรมการกระทำกิจการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ให้ประธานคณะกรรมการขออนุญาตขยายเวลาต่อที่ประชุมคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการแต่ละคณะประกอบด้วยอนุกรรมการมีจำนวนไม่เกินสิบคน โดยให้ตั้งจากบุคคลที่เป็นกรรมการในคณะนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสี่ของจำนวนอนุกรรมการทั้งหมด จำนวนนอกจากนั้นให้ที่ประชุมเลือกจากรายชื่อที่กรรมการเสนอ

ข้อ ๘๘ การเรียกเอกสารจากบุคคลใดๆ หรือเรียกบุคคลใดๆ มาแถลงข้อเท็จจริงหรือแสดงความคิดเห็นในกิจการที่กระทำหรือในเรื่องที่พิจารณาสอบสวนหรือศึกษาอยู่ ให้ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อประธานคณะกรรมการหรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนประธานคณะกรรมการ

ในกรณีที่บุคคลตามวรรคหนึ่งเป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งให้รัฐมนตรีซึ่งบังคับบัญชาหรือกำกับดูแลหน่วยงานที่บุคคลนั้นสังกัดทราบและมีคำสั่งให้บุคคลนั้นดำเนินการ

ข้อ ๘๘ ในการประชุมคณะกรรมการสมาชิก รัฐมนตรี และผู้ซึ่งประธานของที่ประชุมอนุญาต มีสิทธิเข้าฟังการประชุม

ในกรณีประชุมลับ ผู้ที่จะเข้าฟังการประชุมได้ต้องเป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประชุมและได้รับอนุญาตจากประธานของที่ประชุม

ข้อ ๘๙ ภายใต้บังคับข้อ ๘๘ ผู้เสนอญัตติ รัฐมนตรี และผู้ซึ่งคณะรัฐมนตรีมอบหมายมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมคณะกรรมการได้ตลอดเรื่อง ส่วนผู้แปรญัตติมีสิทธิชี้แจงแสดงความคิดเห็นได้เฉพาะที่แปรญัตติไว้

การชี้แจงแสดงความคิดเห็นตามวรรคหนึ่ง ผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติอาจมอบหมายเป็นหนังสือให้สมาชิกอื่นหรือกรรมการคนใดคนหนึ่งกระทำการแทนได้

ข้อ ๙๐ ให้เลขาธิการประกาศกำหนดการประชุมคณะกรรมการไว้ ณ บริเวณสภา และมีหนังสือนัดผู้เสนอญัตติหรือผู้แปรญัตติมาชี้แจงประกอบญัตติหรือคำแปรญัตติ แล้วแต่กรณี ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสามวัน หากเรื่องใดจะก่อให้เกิดผลใช้บังคับเป็นกฎหมายหรือเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ให้แจ้งคณะรัฐมนตรีทราบด้วย

ข้อ ๙๑ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่มาชี้แจงต่อคณะกรรมการตามนัดจนเวลาล่วงไปเกินกว่าสามสิบนาทีนับแต่เวลาที่ได้เริ่มพิจารณาคำแปรญัตติใด ให้คำแปรญัตตินั้นเป็นอันตกไป เว้นแต่คณะกรรมการพิจารณาเรื่องนั้นยังไม่เสร็จหรือที่ประชุมอนุญาตให้เลื่อนการชี้แจงไปวันอื่น

ข้อ ๙๒ ถ้าผู้แปรญัตติหรือผู้รับมอบหมายไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนคำแปรญัตติในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ ๕๔ กรรมการผู้ใดไม่เห็นด้วยกับมติของคณะกรรมการในข้อใด จะสงวนความเห็นในข้อนั้นไว้เพื่อขอให้สภาวินิจฉัยก็ได้

ข้อ ๕๕ เมื่อคณะกรรมการได้กระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือ ศึกษาเรื่องใดๆ ตามอำนาจหน้าที่หรือตามที่สภามอบหมายเสร็จแล้วให้รายงานต่อสภา ในที่ประชุมสภา คณะกรรมการมีสิทธิแถลง ชี้แจง หรือแก้ไขเพิ่มเติมเกี่ยวกับการกระทำดังกล่าวในวาระหนึ่ง ในการนี้ คณะกรรมการอาจมอบหมายให้บุคคลใด แถลงหรือชี้แจงแทนก็ได้ เมื่อได้รับอนุญาตจากประธาน

ข้อ ๕๖ ในการพิจารณาของคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่า มีข้อสังเกตที่คณะกรรมการควรทราบหรือควรปฏิบัติ ก็ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการ เพื่อให้สภาพิจารณา

ในกรณีที่สภาเห็นด้วยกับข้อสังเกตของคณะกรรมการ ให้ประธานสภาส่ง รายงานและข้อสังเกตไปยังคณะกรรมการ

เมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหกสิบวันนับแต่วันที่ประธานสภาส่งข้อสังเกตของ คณะกรรมการให้คณะกรรมการทราบ คณะกรรมการได้ปฏิบัติตามข้อสังเกตนั้น ประการใดหรือไม่ ให้ประธานสภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบในโอกาสแรกที่มีการประชุมสภา

ข้อ ๕๗ ถ้าสภามีมติให้คณะกรรมการใดกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาเรื่องใดให้เสร็จภายในกำหนดเวลาใด และคณะกรรมการนั้นกระทำการ พิจารณาสอบสวน หรือศึกษาไม่เสร็จภายในเวลาที่กำหนด ประธานคณะกรรมการ ต้องรายงานให้ประธานสภาทราบโดยด่วน

ในกรณีดังกล่าวตามวาระหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุมสามัญทั่วไป ให้ประธานสภารีบเสนอต่อที่ประชุม และที่ประชุมอาจลงมติให้ขยายเวลาที่ได้ กำหนดไว้หรือให้ตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม หรือให้ดำเนินการอย่างอื่น

สุดแต่ที่ประชุมจะเห็นสมควร แต่ถ้าอยู่ในระหว่างสมัยประชุมสามัญนิติบัญญัติหรือนอกสมัยประชุม ก็ให้ประธานสภามีอำนาจอนุญาตให้ขยายเวลาที่กำหนดไว้ได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร แล้วแจ้งให้สภาทราบภายหลัง

การนับระยะเวลาดังกล่าวในวรรคหนึ่งและวรรคสอง ให้เริ่มนับแต่วันถัดจากวันที่สภามีมติกำหนดระยะเวลา

ข้อ ๘๘ กรรมการพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(๑) อายุของสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงหรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร

(๒) ตาย

(๓) ลาออก

(๔) มีการตั้งคณะกรรมการใหม่แทนคณะเดิม

(๕) สภามีมติให้พ้นจากตำแหน่ง

(๖) ขาดการประชุมสามครั้งติดต่อกันโดยไม่มีเหตุผลอันสมควร และไม่ได้แจ้งเป็นหนังสือให้ประธานคณะกรรมการทราบ

ข้อ ๘๙ ในกรณีที่ตำแหน่งกรรมการในคณะกรรมการใดว่างลง ให้ประธานคณะกรรมการแจ้งเป็นหนังสือต่อประธานสภา เพื่อขอให้สภาตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างลง

หมวด ๕

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

ข้อ ๑๐๐ ร่างพระราชบัญญัติต้องแบ่งเป็นมาตรา และต้องมีบันทึกประกอบดังต่อไปนี้

(๑) หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ

(๒) เหตุผลในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

หลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น ให้กำหนดโดยชัดแจ้ง

ข้อ ๑๐๑ ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเสนอต่อสภา ให้ประธานสภาทำการตรวจสอบและหากมีข้อบกพร่อง ให้ประธานสภาแจ้งสมาชิคนั้นทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันได้รับ

ข้อ ๑๐๒ ในกรณีที่ประธานสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติซึ่งสมาชิกเป็นผู้เสนอเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้เสนอทราบ หากผู้เสนอไม่คัดค้านความเห็นของประธานสภาภายในเจ็ดวันนับแต่วันส่งคำแจ้งให้ถือว่าไม่มีกรณีเป็นที่สงสัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๖๕ ก็ให้ประธานสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินั้นไปยังนายกรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาให้คำรับรอง

หากผู้เสนอแจ้งคัดค้านตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นอำนาจของที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย

ข้อ ๑๐๓ ให้ประธานสภาจัดให้มีการประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณารณีตามข้อ ๑๐๒ วรรคสอง ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มกรณิดังกล่าว

การประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัติใดเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้นำข้อบังคับการประชุมนี้เฉพาะที่เกี่ยวกับการประชุมสภามาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๐๔ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติให้กระทำเป็นสามวาระตามลำดับ

ข้อ ๑๐๕ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่หนึ่ง ให้สภาพิจารณาและลงมติว่าจะรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

เพื่อประโยชน์แก่การวินิจฉัยดังกล่าวในวาระหนึ่ง สภาจะให้คณะกรรมการพิจารณา ก่อนรับหลักการก็ได้

ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการทำนองเดียวกันหลายฉบับรวมกัน สภาจะลงมติรับหลักการหรือไม่รับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติแต่ละฉบับหรือทั้งหมดรวมกันก็ได้ และเมื่อสภาได้มีมติรับหลักการแล้ว ให้สภาลงมติว่าจะให้ร่างพระราชบัญญัติฉบับใดเป็นหลักในการพิจารณาในวาระที่สอง

ข้อ ๑๐๖ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอ ถ้าคณะรัฐมนตรีขอรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไปพิจารณาก่อนที่สภาจะลงมติตามข้อ ๑๐๕ ก็ให้รอการพิจารณาไว้ก่อน เมื่อที่ประชุมอนุมัติ แต่ต้องไม่เกินหกสิบวันนับแต่วันที่สภามีมติ

เมื่อประธานสภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากคณะรัฐมนตรีหรือพ้นกำหนดเวลาที่รอการพิจารณาตามวาระหนึ่งแล้ว ให้บรรจุร่างพระราชบัญญัตินั้นเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๐๗ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่หนึ่งรับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติให้สภาพิจารณาตามลำดับต่อไปเป็นวาระที่สอง

การพิจารณาในวาระที่สอง ให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการ

ข้อ ๑๐๘ ตามปกติการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยคณะกรรมการสภาจะให้คณะกรรมการสามัญหรือคณะกรรมการวิสามัญเป็นผู้พิจารณาก็ได้

การพิจารณาโดยกรมการเต็มสภาจะกระทำได้อีกเมื่อคณะรัฐมนตรีร้องขอหรือเมื่อสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคนและที่ประชุมอนุมัติ

คณะกรรมการอาจเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมได้ แต่ต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๑๐๘ เพื่อประโยชน์ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ คณะกรรมการอาจขอให้เลขาธิการแต่งตั้งข้าราชการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งเพื่อปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ช่วยเลขานุการในคณะกรรมการก็ได้

ข้อ ๑๑๐ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติขึ้นคณะกรรมการที่สภาตั้งสมาชิกผู้ใดเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติ ก็ให้เสนอคำแปรญัตติล่วงหน้าเป็นหนังสือต่อประธานคณะกรรมการภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันถัดจากวันที่สภารับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัติ เว้นแต่สภาจะได้กำหนดเวลาแปรญัตติสำหรับร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้เป็นอย่างอื่น

การแปรญัตติต้องแปรเป็นรายมาตรา

การแปรญัตติเพิ่มมาตราขึ้นใหม่หรือตัดทอนหรือแก้ไขมาตราเดิมต้องไม่ขัดกับหลักการแห่งร่างพระราชบัญญัตินั้น

ข้อ ๑๑๑ เมื่อคณะกรรมการได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้วให้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น โดยแสดงร่างเดิมและการแก้ไขเพิ่มเติมพร้อมทั้งรายงานต่อประธานสภา รายงานนั้นอย่างน้อยต้องระบุว่าได้มีหรือไม่มีการแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดบ้าง และถ้ามีการแปรญัตติ มติของคณะกรรมการเกี่ยวกับคำแปรญัตตินั้นเป็นประการใด หรือมีการสงวนคำแปรญัตติของผู้แปรญัตติ หรือมีการสงวนความเห็นของกรมการก็ให้ระบุไว้ในรายงานด้วย

ในกรณีที่คณะกรรมการเห็นว่ามิชอบสังเกตที่คณะกรรมการควรทราบหรือควรปฏิบัติ ให้บันทึกข้อสังเกตดังกล่าวไว้ในรายงานของคณะกรรมการเพื่อให้ที่ประชุมสภาพิจารณา และให้นำความในข้อ ๘๖ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑๒ ร่างพระราชบัญญัติที่สมาชิกเป็นผู้เสนอและในขั้นรับหลักการไม่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน แต่ในการพิจารณาในวาระที่สอง ถ้าสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติแก้ไขเพิ่มเติมในมาตราใดและประธานสภาเห็นว่าการแก้ไขเพิ่มเติมนั้นทำให้มีลักษณะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ให้ประธานสภาสั่งระงับการลงมติในวาระที่สามไว้ก่อน และส่งให้ที่ประชุมร่วมกันของประธานสภาและประธานคณะกรรมการสามัญทุกคณะเป็นผู้วินิจฉัย ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่มิกรณีดังกล่าว และให้นำความในข้อ ๑๐๒ และข้อ ๑๐๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑๓ เมื่อประธานสภาได้รับแจ้งเรื่องการรับรองร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงินจากนายกรัฐมนตรีตามข้อ ๑๑๒ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๑๔ ในกรณีที่สภามีมติให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติโดยกรรมการเต็มสภา ให้ถือว่าสมาชิกทุกคนในที่ประชุมประกอบกันเป็นคณะกรรมการ และประธานของที่ประชุมมีฐานะเป็นประธานคณะกรรมการด้วย

การพิจารณาโดยกรรมการเต็มสภา เป็นการพิจารณาชั้นคณะกรรมการ และการพิจารณาของสภาในวาระที่สองเรียงตามลำดับมารวมกันไป

ข้อ ๑๑๕ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการพิจารณาเสร็จแล้ว ให้สภาพิจารณาเริ่มต้นด้วยชื่อร่าง คำปรารภ แล้วพิจารณาเรียงตามลำดับมาตราและให้สมาชิกอภิปรายได้เฉพาะถ้อยคำหรือข้อความที่มีการแก้ไขเพิ่มเติม

หรือที่มีการสงวนคำแปรญัตติ หรือที่มีการสงวนความเห็นไว้ ทั้งนี้ เว้นแต่ที่ประชุม
จะลงมติเป็นอย่างอื่น

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เป็นการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิม ให้พิจารณา
เรียงตามลำดับมาตราที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมในกฎหมายเดิมด้วย และให้นำความในวรรคหนึ่ง
มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๑๖ เมื่อได้พิจารณาตามข้อ ๑๑๕ จนจบร่างแล้ว ให้สภาพิจารณา
ทั้งร่างเป็นการสรุปอีกครั้งหนึ่ง และในการพิจารณารั้งนี้สมาชิกอาจขอแก้ไขเพิ่มเติม
ถ้อยคำได้ แต่จะขอแก้ไขเพิ่มเติมเนื้อความใดไม่ได้ นอกจากเนื้อความที่เห็นว่ายัง
ขัดแย้งกันอยู่

ข้อ ๑๑๗ เมื่อได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติในวาระที่สองเสร็จแล้ว ให้สภา
ลงมติในวาระที่สามว่าเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบโดยไม่มีการอภิปราย

ข้อ ๑๑๘ ในกรณีที่สภาลงมติในวาระที่หนึ่งไม่รับหลักการแห่งร่างพระราช
บัญญัติก็ดี หรือลงมติในวาระที่สามไม่เห็นชอบก็ดี ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป
เว้นแต่ร่างพระราชบัญญัติที่กำหนดไว้ในมาตรา ๑๑๓ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๑๙ ร่างพระราชบัญญัติใดต้องยับยั้งไว้โดยบทบัญญัติมาตรา ๑๑๕
ของรัฐธรรมนูญ เมื่อกำหนดเวลาตามมาตรา ๑๑๖ ของรัฐธรรมนูญได้ล่วงพ้นไป
ประธานอาจขอปรึกษาที่ประชุม หรือสมาชิกอาจเสนอญัตติให้ยกร่างพระราช
บัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้วันขึ้นเพื่อให้สภาพิจารณาลงมติดี้นั้นร่างเดิมหรือร่างของ
คณะกรรมการร่วมกัน

ข้อ ๑๒๐ ในกรณีที่สภามีมติในวาระที่สามเห็นชอบด้วยร่างพระราชบัญญัติใด
ให้ประธานสภาดำเนินการเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา

ให้มีสารบบลงวันที่สภาส่งร่างพระราชบัญญัติไปยังวุฒิสภา และวันที่สภาได้รับร่างพระราชบัญญัติคืนจากวุฒิสภา

ข้อ ๑๒๑ ในกรณีที่วุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัติที่ได้เสนอไปตามข้อ ๑๒๐ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน เพื่อให้สภาพิจารณาว่าจะเห็นชอบกับการแก้ไขเพิ่มเติมของวุฒิสภาหรือไม่

ถ้าสภาไม่เห็นชอบด้วยกับการแก้ไขเพิ่มเติม ให้ประธานดำเนินการ ให้สภากำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกัน เมื่อสภาได้กำหนดจำนวนและตั้งกรรมาธิการร่วมกันแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภา

เมื่อคณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติเสร็จแล้วให้เสนอรายงานและร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อประธานสภา เพื่อให้สภาพิจารณาลงมติว่าจะเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบด้วยกับร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมาธิการร่วมกันได้พิจารณาแล้ว

หมวด ๖

การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อ

เสนอกฎหมาย

ข้อ ๑๒๒ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ผู้มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้เลขธิการจัดทำรายงานผลการดำเนินการร่างพระราชบัญญัตินั้น เพื่อให้สภาทราบด้วย

ข้อ ๑๒๓ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกัน เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ให้นำความในหมวด ๕ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลม ยกเว้นข้อ ๑๐๕ วรรคสอง และข้อ ๑๐๖ และให้เลขาธิการเป็นผู้เสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อที่ประชุม

ในการนี้ ประธานจะอนุญาตให้ตัวแทนผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติเข้าชี้แจงด้วยก็ได้

ข้อ ๑๒๔ ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสิทธิเลือกตั้งร่วมกัน เข้าชื่อเสนอกฎหมาย ถ้าสภามีมติรับหลักการให้ตั้งคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาในวาระที่สองในการตั้งกรรมการให้มีตัวแทนของผู้เข้าชื่อเสนอกฎหมายด้วย ตามจำนวนที่ประธานเห็นสมควร

หมวด ๗

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่รัฐสภามีมติเห็นชอบให้พิจารณาต่อไป

ข้อ ๑๒๕ เมื่อรัฐสภามีมติให้ความเห็นชอบให้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติต่อไป ตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญ ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นค้างการพิจารณาอยู่ในวาระใด ก็ให้พิจารณาต่อไปในวาระนั้น และให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตามวรรคหนึ่ง ถ้าอยู่ในระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการให้สภาตั้งคณะกรรมการขึ้นใหม่

ข้อ ๑๒๖ ถ้าวางพระราชบัญญัตินั้นอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการร่วมกัน ให้สภาตั้งกรรมการร่วมกันฝ่ายสภาผู้แทนราษฎรขึ้นใหม่และให้ประธานสภาแจ้งไปยังวุฒิสภาเพื่อทราบ

ข้อ ๑๒๗ การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่ค้างการพิจารณาให้ดำเนินการกระบวนพิจารณาต่อไปตามที่กำหนดไว้ใน หมวด ๕ การเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ

หมวด ๘

กระทู้ถาม

ส่วนที่ ๑

บททั่วไป

ข้อ ๑๒๘ กระทู้ถามมี ๒ ประเภท คือ

(๑) กระทู้ถามสด

(๒) กระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๒๙ กระทู้ถามแต่ละกระทู้นั้น ให้ตั้งถามและซักถามได้เฉพาะคนเดียว

ข้อ ๑๓๐ กระทู้ถามต้องไม่มีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นเชิงประชด เสียดสี หรือกลั่นแกล้งใส่ร้าย

(๒) เคลือบคลุมหรือเข้าใจยาก

(๓) เป็นเรื่องที่ได้ตอบแล้วหรือชี้แจงแล้วว่าไม่ตอบ

(๔) เป็นเรื่องที่มีประเด็นคำถามซ้ำกับกระทู้ถามซึ่งมีผู้เสนอมาก่อน

(๕) เป็นการให้ออกความเห็น

(๖) เป็นปัญหาข้อกฎหมาย

(๗) เป็นเรื่องที่ไม่มีความสำคัญ

(๘) เป็นเรื่องส่วนตัวของบุคคลใด เว้นแต่ที่เกี่ยวกับการงาน
ในหน้าที่ราชการ

ข้อ ๑๓๑ กระทู้ถามตามข้อ ๑๓๐ (๓) และ (๔) นั้น จะตั้งกระทู้ถาม
ขึ้นใหม่ได้ในเมื่อสาระสำคัญต่างกัน หรือพฤติการณ์ในขณะที่มีกระทู้ถามครั้งนั้น
ได้เปลี่ยนแปลงไปจากเมื่อตั้งกระทู้ถามครั้งก่อน

ข้อ ๑๓๒ การประชุมครั้งหนึ่งๆ ให้บรรจุกระทู้ถามสดได้ไม่เกินสามกระทู้
และกระทู้ถามทั่วไปไม่เกินสามกระทู้ แต่ถ้าหากมีกระทู้ถามทั่วไปหรือบรรจุระเบียบวาระ
การประชุมจำนวนมาก ประธานสภาจะบรรจุกระทู้ถามทั่วไปเกินกว่านี้ก็ได้อีก

การจัดลำดับกระทู้ถามในที่ประชุมสภา ให้จัดตามลำดับ คือ กระทู้ถามสด
และกระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๓๓ การตอบกระทู้ถาม ให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมาย
ให้รับผิดชอบในการบริหารราชการแผ่นดินเรื่องนั้นเป็นผู้ตอบ เว้นแต่นายกรัฐมนตรี
หรือรัฐมนตรีนั้นไม่อยู่หรือติดราชการสำคัญ จะมอบหมายให้รัฐมนตรีอื่นเป็นผู้ตอบ
กระทู้ถามนั้นได้ โดยแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษรต่อประธานสภาก่อนถึงระเบียบวาระ
การพิจารณากระทู้ถาม

ในการตอบกระทู้ถาม รัฐมนตรีจะขอเลื่อนการตอบกระทู้ถามก็ได้แต่ต้องชี้แจงเหตุผลในที่ประชุมสภา หรือแจ้งล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาและให้กำหนดว่าจะตอบได้เมื่อใด

ข้อ ๑๓๔ การตั้งกระทู้ถามต้องชัดเจน ไม่ฟุ่มเฟือย วนเวียน ซ้ำซาก หรือมีลักษณะเป็นการอภิปราย

การตอบกระทู้ถามของรัฐมนตรี ให้นำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๓๕ ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิถอนกระทู้ถามเมื่อใดก็ได้ และเมื่อถึงระเบียบวาระกระทู้ถามของผู้ใด ถ้าผู้ตั้งกระทู้ถามไม่ถามหรือไม่อยู่ในที่ประชุมให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป

ข้อ ๑๓๖ กระทู้ถามใดที่สมาชิกภาพของผู้ตั้งกระทู้ถามสิ้นสุดลงให้ถือว่ากระทู้ถามนั้นตกไป

ข้อ ๑๓๗ กระทู้ถามใดที่รัฐมนตรียังไม่ได้ตอบให้เป็นอันระงับไปเมื่อคณะรัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง

ส่วนที่ ๒

กระทู้ถามสด

ข้อ ๑๓๘ การตั้งกระทู้ถามสด สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิตั้งกระทู้ถามได้ครั้งละหนึ่งกระทู้ โดยให้ทำเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภาในวันประชุมที่มีวาระการตอบกระทู้ถามก่อนเริ่มประชุมตามเวลาที่ประธานสภากำหนด โดยระบุชื่อเรื่องที่จะถามพร้อมระบุวัตถุประสงค์ว่าจะถามนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้ใด และต้องมีลักษณะอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นเรื่องสำคัญที่อยู่ในความสนใจของประชาชน

(๒) เป็นเรื่องที่กระทบถึงผลประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน

(๓) เป็นเรื่องเร่งด่วน

ให้เป็นอำนาจของประธานสภาที่จะวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดเป็นกระทู้ถามสดหรือไม่

ข้อ ๑๓๙ ในสัปดาห์ใดมีกระทู้ถามสดที่ประธานสภาวินิจฉัยแล้วเกินจำนวนสามกระทู้ ให้ประธานสภาจับสลากให้เหลือเพียงสามกระทู้ ในจำนวนสามกระทู้นี้ หากปรากฏว่ามีกระทู้ถามที่เป็นเรื่องทำนองเดียวกัน ให้กระทู้ถามที่ถูกจับสลากขึ้นมาในลำดับหลังตกไป

ข้อ ๑๔๐ กระทู้ถามสดที่ประธานสภาวินิจฉัยตามข้อ ๑๓๘ หรือได้ดำเนินการตามข้อ ๑๓๙ แล้ว ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระกระทู้ถามสดและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบทราบ

ข้อ ๑๔๑ การถามและการตอบกระทู้ถามสดในการประชุมครั้งหนึ่งๆ มีกำหนดเวลาไม่เกินหกสิบนาที

ข้อ ๑๔๒ กระทู้ถามสดแต่ละกระทู้ให้ถามด้วยวาจาได้เรื่องละไม่เกินสามครั้ง และต้องถามตอบให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลายี่สิบนาที เว้นแต่ในสัปดาห์ใดมีกระทู้ถามสดน้อยกว่าสามกระทู้ ก็ให้ขยายเวลาออกไปอีกตามสัดส่วนภายในเวลาหกสิบนาที

ข้อ ๑๔๓ ในระหว่างการถามกระทู้ถามสด หากประธานวินิจฉัยว่าคำถามข้อใดเข้าลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๑๓๐ ให้ประธานมีอำนาจสั่งให้เปลี่ยนแปลงคำถาม

ส่วนที่ ๓

กระทู้ถามทั่วไป

ข้อ ๑๔๔ การตั้งกระทู้ถามทั่วไปให้เสนอล่วงหน้าเป็นหนังสือยื่นต่อประธานสภา โดยมีข้อความเป็นคำถามในข้อเท็จจริงหรือนโยบาย และระบุว่าจะให้ตอบในที่ประชุมสภาหรือในราชกิจจานุเบกษา

ข้อเท็จจริงที่อ้างประกอบกระทู้ถามทั่วไป ต้องเป็นข้อเท็จจริงที่ผู้ตั้งกระทู้ถามรับรองว่าถูกต้องแม้ไม่ได้ยืนยันรับรองไว้ในกระทู้ถามทั่วไปก็ตาม และถ้าจำเป็นจะต้องมีคำชี้แจงประกอบให้ระบุแยกเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก

ข้อ ๑๔๕ ให้ประธานสภาวินิจฉัยว่ากระทู้ถามใดมีลักษณะต้องห้ามตาม ข้อ ๑๓๐ หรือมีลักษณะตามข้อ ๑๓๑ และเมื่อวินิจฉัยแล้วให้แจ้งผู้ตั้งกระทู้ถามทราบภายในเจ็ดวัน

กระทู้ถามที่ประธานสภาวินิจฉัยว่าเป็นกระทู้ถาม ให้จัดส่งไปยังรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ

ข้อ ๑๔๖ กระทู้ถามที่ต้องตอบในที่ประชุมสภา ให้บรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ส่งไปยังรัฐมนตรีตามข้อ ๑๔๕ วรรคสอง

ข้อ ๑๔๗ กระทู้ถามที่ต้องตอบในราชกิจจานุเบกษา ให้ประธานสภาแจ้งรัฐมนตรีผู้รับผิดชอบ เพื่อดำเนินการตอบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ส่งไปยังรัฐมนตรีตามข้อ ๑๔๕ วรรคสอง

เมื่อรัฐมนตรีได้ตอบแล้วให้ส่งราชกิจจานุเบกษาที่มีคำตอบกระทู้ถามมาเพื่อให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

หากรัฐมนตรีมีเหตุขัดข้องไม่สามารถตอบภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ประธานสภาแจ้งให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทราบ

ข้อ ๑๔๘ การประชุมครั้งหนึ่งๆ ไม่ให้ผู้ตั้งกระทู้ถามทั่วไปคนเดียวกันถามเกินกว่าหนึ่งกระทู้ เว้นแต่ไม่มีกระทู้ถามของสมาชิกอื่นเหลืออยู่

ข้อ ๑๔๙ กระทู้ถามที่ขอให้ตอบในที่ประชุมสภาเมื่อรัฐมนตรีได้ตอบแล้ว ผู้ตั้งกระทู้ถามมีสิทธิซักถามได้อีกหนึ่งครั้ง เว้นแต่จะขอซักถามต่อไปเพราะคำตอบยังไม่หมดประเด็นและประธานอนุญาต

หมวด ๘

การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๑๕๐ การพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๐๒ ของรัฐธรรมนูญ สมาชิกแต่ละคนมีสิทธิเสนอชื่อผู้สมควรได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีได้หนึ่งชื่อ การเสนอนั้นต้องมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่และสมาชิกแต่ละคนมีสิทธิรับรองได้หนึ่งชื่อ

การรับรองให้กระทำการเป็นการเปิดเผย ตามวิธีการที่ประธานกำหนด

ข้อ ๑๕๑ การออกเสียงลงคะแนนพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีให้กระทำการเป็นการเปิดเผยตามข้อ ๗๔ (๒) และให้ประธานประกาศผลการออกเสียงลงคะแนนให้ที่ประชุมทราบ

ข้อ ๑๕๒ ถ้าการออกเสียงลงคะแนนพิจารณาให้ความเห็นชอบนายกรัฐมนตรีไม่มีผู้ได้รับคะแนนเสียงเห็นชอบมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

และมีการออกเสียงลงคะแนนตามข้อ ๑๕๑ หลายครั้ง การเสนอชื่อนุคคลผู้ได้รับ
คะแนนเสียงสูงสุด เป็นนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๒๐๓ ของรัฐธรรมนูญ ให้ผู้ได้รับ
คะแนนเสียงสูงสุดในการลงคะแนนครั้งสุดท้ายเป็นผู้ที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นนายกรัฐมนตรี
ข้อ ๑๕๓ ในกรณีที่ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเพราะเหตุ
ตามมาตรา ๒๑๖ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) หรือ (๘) ของรัฐธรรมนูญ ให้นำความ
ในข้อ ๑๕๐ ข้อ ๑๕๑ และข้อ ๑๕๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

หมวด ๑๐

การเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ

ข้อ ๑๕๔ การเสนอญัตติขอเปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ
นายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๘๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ ต้องทำเป็นหนังสือ
ยื่นต่อประธานสภา โดยระบุเรื่องที่จะขอเปิดอภิปรายและเสนอชื่อผู้สมควรดำรง
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคนต่อไปไว้ในญัตติด้วย

กรณีเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของนายกรัฐมนตรีตามมาตรา ๑๘๕ วรรคสอง
ของรัฐธรรมนูญ ต้องแสดงหลักฐานการยื่นคำร้องขอตามมาตรา ๓๐๔ ของรัฐธรรมนูญ

ข้อ ๑๕๕ เมื่อประธานสภาได้รับญัตติตามข้อ ๑๕๔ แล้ว ให้ทำการตรวจสอบ
หากมีข้อบกพร่องให้ประธานสภาแจ้งผู้เสนอทราบภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่รับญัตติ

เมื่อประธานสภาได้ตรวจสอบความถูกต้องของญัตติแล้ว ให้บรรจุเข้า
ระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วนและแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบ

ข้อ ๑๕๖ การเสนอญัตติขอให้เปิดอภิปรายทั่วไปเพื่อลงมติไม่ไว้วางใจ รัฐมนตรีเป็นรายบุคคลตามมาตรา ๑๘๖ ของรัฐธรรมนูญ ให้นำความในข้อ ๑๕๔ เว้นแต่การเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี และข้อ ๑๕๕ มาใช้บังคับ โดยอนุโลม

ข้อ ๑๕๗ นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีเท่ากันที่มีสิทธิอภิปรายชี้แจง การชี้แจงตามวรรคหนึ่ง จะชี้แจงคำอภิปรายของสมาชิกที่ละคนเป็นลำดับไป หรือจะรอรวมชี้แจงครั้งละหลายคนก็ได้

ข้อ ๑๕๘ ในการอภิปรายนั้น นอกจากที่กำหนดไว้ในส่วนนี้แล้ว ให้นำความ ในหมวด ๓ ส่วนที่ ๓ มาใช้บังคับโดยอนุโลม ยกเว้นข้อ ๕๕

หมวด ๑๑

การสรรหาและการเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

ข้อ ๑๕๙ เมื่อสภาจะต้องเลือกผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ให้ประธาน สภาแจ้งให้ที่ประชุมทราบเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดิน ของรัฐสภาจำนวนสามสิบเอ็ดคน ตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภา

ข้อ ๑๖๐ ให้ประธานสภาดำเนินการให้มีคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการ แผ่นดินของรัฐสภา จากอธิการบดีจากมหาวิทยาลัยของรัฐจำนวนสี่คน จากผู้แทน สำนักงานอัยการสูงสุดจำนวนสี่คน และจากผู้แทนศาลฎีกาจำนวนสี่คน ตามระเบียบ ที่ประธานสภากำหนด

ข้อ ๑๖๑ เมื่อได้รายชื่อบุคคลตามข้อ ๑๖๐ แล้ว ให้สภาแต่งตั้งผู้แทนของพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองที่มีสมาชิกอยู่ในสภาจำนวนสิบเก้าคนเพื่อประกอบเป็นคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

การเลือกกรรมการจากผู้แทนของพรรคการเมืองหรือกลุ่มพรรคการเมืองให้นำวิธีการเลือกตั้งกรรมการ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖๒ การประชุมและการดำเนินการของคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ให้นำความในหมวด ๔ กรรมการ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๖๓ เมื่อคณะกรรมการสรรหาผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา ได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ให้รายงานต่อสภา

เมื่อสภามีมติเลือกบุคคลผู้สมควรดำรงตำแหน่งผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภาได้ตามจำนวนที่กฎหมายกำหนดแล้ว ให้ประธานสภาเสนอรายชื่อผู้ได้รับเลือกต่อประธานวุฒิสภาต่อไป

หมวด ๑๒

ประมวลจริยธรรม

ข้อ ๑๖๔ ให้สมาชิกและกรรมการปฏิบัติตามข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกและกรรมการตามที่สภาได้ตราไว้

ให้นำข้อบังคับว่าด้วยประมวลจริยธรรมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและกรรมการ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาใช้บังคับและให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของข้อบังคับนี้

หมวด ๑๓

การรักษาระเบียบและความเรียบร้อย

ข้อ ๑๖๕ สถานที่ประชุมของสภาย่อมเป็นที่เคารพและเป็นเขตหวงห้าม บุคคลซึ่งเข้าไปต้องประพฤติตนให้เรียบร้อย มีสัมมาคารวะ และต้องแต่งกายตามที่ ประธานสภากำหนด บุคคลอื่นที่ไม่ใช่สมาชิกหรือเจ้าหน้าที่ เมื่อหมดภารกิจ ต้องออกนอกสถานที่ประชุมของสภา

การแต่งกายของสมาชิกนั้นให้แต่งเครื่องแบบสมาชิกรัฐสภา หรือสากลนิยม หรือชุดพระราชทาน หรือตามที่ประธานสภากำหนด

ห้ามใช้เครื่องมือสื่อสารใดๆ ซึ่งก่อให้เกิดการรบกวน และห้ามสูบบุหรี่ ในห้องประชุมสภา

ข้อ ๑๖๖ ผู้ใดฝ่าฝืนข้อบังคับนี้ ประธานมีอำนาจเตือน ห้ามปรามให้ถอน คำพูด ห้ามพูดในเรื่องที่กำลังปรึกษากันอยู่ ให้กล่าวขอขมาในที่ประชุม หรือสั่งให้ออกไปจากที่ประชุมโดยมีหรือไม่มีกำหนดเวลาในครั้งนั้นก็ได้

ในกรณีที่ประธานสั่งให้ผู้ใดออกจากที่ประชุม หากผู้นั้นขัดขืนประธาน มีอำนาจสั่งเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย ให้นำตัวออกจากสถานที่ประชุมหรือออกไปให้พ้นบริเวณสภา

คำสั่งของประธานตามข้อนี้ ผู้ใดจะโต้แย้งไม่ได้

ข้อ ๑๖๗ การรักษาระเบียบและความสงบเรียบร้อยในส่วนที่เกี่ยวกับบุคคล ภายนอกที่จะเข้ามาในที่ประชุมสภา หรือบริเวณสภาหรือเข้าฟังการประชุมของสภา ตลอดจนมารยาทของบุคคลเช่นว่านั้น และการโฆษณาข้อความเกี่ยวกับการประชุมของสภา ให้เป็นไปตามระเบียบที่ประธานสภากำหนด

หมวด ๑๔

บทสุดท้าย

ข้อ ๑๖๘ ถ้าประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน ให้งดใช้ข้อบังคับข้อหนึ่งข้อใดทั้งหมดหรือบางส่วนเป็นการชั่วคราวเฉพาะกรณี หากที่ประชุมอนุมัติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของสมาชิกในที่ประชุมก็ให้งดใช้ได้

ข้อ ๑๖๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๓ ของรัฐธรรมนูญ ถ้ามีปัญหาที่จะต้องตีความข้อบังคับนี้ ให้เป็นอำนาจของสภาที่จะวินิจฉัย และเมื่อที่ประชุมได้ลงมติวินิจฉัยโดยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกในที่ประชุมเป็นประการใดแล้วให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นเป็นเด็ดขาด

การขอให้ที่ประชุมวินิจฉัยตามวรรคหนึ่ง อาจกระทำได้โดยประธานขอปรึกษา หรือสมาชิกเสนอญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

ข้อ ๑๗๐ การขอแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับนี้ ต้องเสนอเป็นญัตติโดยมีสมาชิกรับรองไม่น้อยกว่ายี่สิบคน

การเสนอและพิจารณาญัตติในวรรคหนึ่ง ให้นำข้อบังคับว่าด้วยการเสนอและการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติมาใช้บังคับโดยอนุโลม

ข้อ ๑๗๑ ในกรณีมีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณาเกี่ยวกับการอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มีการจับหรือคุมขัง หรือหมายเรียกตัวสมาชิกไปทำการสอบสวน ในฐานะเป็นผู้ต้องหาในคดีอาญาในระหว่างสมัยประชุมตามมาตรา ๑๖๕ วรรคหนึ่ง ของรัฐธรรมนูญ หรือในกรณีมีเรื่องที่สภาจะต้องพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาตให้มี

การพิจารณาคดีอาญาที่สมาชิกถูกฟ้องในระหว่างสมัยประชุมตามมาตรา ๑๖๖ ของรัฐธรรมนูญ ให้ประธานสภาบรรจุเข้าระเบียบวาระการประชุมเป็นเรื่องด่วน

ข้อ ๑๗๒ ในกรณีที่ประธานสภาได้ดำเนินการตามมาตรา ๑๖๕ วรรคสอง หรือมาตรา ๑๖๗ ของรัฐธรรมนูญแล้ว ให้ประธานสภาแจ้งให้สภาทราบในโอกาสแรก ที่มีการประชุมสภา

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๑๗๓ ข้อบังคับนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ได้กระทำเสร็จไปแล้ว ก่อนใช้ข้อบังคับนี้ ส่วนการใดที่ยังกระทำค้างอยู่ให้ดำเนินการต่อไปตามข้อบังคับ ที่ใช้อยู่ก่อนวันใช้ข้อบังคับนี้

ข้อ ๑๗๔ ให้คณะกรรมการวิสามัญที่สภาตั้ง คงดำรงตำแหน่งต่อไป จนกว่าจะปฏิบัติหน้าที่เสร็จสิ้น

ข้อ ๑๗๕ ให้บรรดาข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตาม ข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ที่ใช้บังคับอยู่ในวันที่ข้อบังคับนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทแห่งข้อบังคับนี้ จนกว่าจะมีข้อบังคับ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งที่ออกตามข้อบังคับนี้ใช้บังคับ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๔

อุทัย พิมพ์ใจชน

ประธานสภาผู้แทนราษฎร